

1. Interne werking van de Erfgoedcel Waasland

Op personeelsvlak bewoog in 2008 één en ander in de Erfgoedcel Waasland. Rekening houdend met de uitbouw van de werking van de Erfgoedcel Waasland én de personeelsuitbreiding werden de taakinvingen herbekeken. De **Erfgoedcel Waasland** is sinds begin 2008 samen gesteld als volgt: één voltijdse coördinator erfgoedcel op A-niveau (Ode De Zutter), één voltijdse erfgoedcommunicator op A-niveau (Ellen De Jans), één voltijdse projectcoördinator op A-niveau (Mieke De Meester), één 4/5 erfgoedconsulent op B-niveau (Anniek Elegheert).

Coördinator Ode De Zutter pleegt feedback met de directeur van I.C.W., is verantwoordelijk voor de aansturing van de erfgoedcel en de coaching van de medewerkers en voor de algemene werking, met klemtoon op beleid en specialisatie voor e-erfgoed, registratie en inventarisatie, musea en religieus erfgoed. Ellen De Jans is medeverantwoordelijk voor de algemene werking, met klemtoon op communicatie en publieksgerichte projecten en specialisatie voor archieven, publiekswerking en communicatie.

Mieke De Meester coördineert concrete projecten en heeft een specialisatie voor immaterieel erfgoed en mondelinge geschiedenis. Anniek Elegheert is verantwoordelijk voor de coördinatie van de Beeldbank Waasland en met specialisatie voor vrijwilligerswerking en erfgoededucatie.

Sinds februari 2008 wordt het team versterkt met een **vrijwilliger** Eric Saman die één dag per week de werking ondersteunt.

Daarnaast deed het team beroep op één tijdelijke erfgoedmedewerker (aanvankelijk Ellen Storms en later Emmy Beyls) voor vervangingen en ondersteuning in de algemene werking en projecten en één tijdelijke projectmedewerker voor de registratie van de objectencollectie van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (Kristel Van Audenaeren).

Samenwerking met het onderwijs is een belangrijk aandachtspunt. Er zijn dan ook **stagiairs** aan de slag bij de Erfgoedcel Waasland: een stagiair van de Hogeschool Gent, departement KASK, masteropleiding Audiovisuele en Beeldende Kunsten in het kader van het project Wase Griezilverhalen en een stagiair 6de jaar kantoor van het Instituut Heilige Familie uit Sint-Niklaas.

De Erfgoedcel Waasland bouwde eveneens de **eigen interne werking** verder uit. O.a. werd het **kennismanagementsysteem** verder ingevuld, toestellen Mondelinge Geschiedenis aangekocht en uitgeleend en allerlei verzendingen gedaan.

Een regionale erfgoedcel werkt alleen wanneer er **voldoende en gestructureerde inspraak** is van de verschillende gemeenten en vrijwilligers. Het teamoverleg, de stuurgroep en de werkgroep beleid kwamen regelmatig bijeen. Een breinlabo rond meerjarenplanning 2009-2014 en actieplan 2009 vond plaats op 20 oktober 2008 in Kasteel Cortewalle. Naar aanleiding van het nieuwe erfgoedconvenant werden eind 2008 de bestaande overlegstructuren geëvalueerd.

Daarnaast werd gerapporteerd aan de **Vlaamse Gemeenschap**. Bovendien werd een **nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor 2009-2014** aangevraagd via een nieuw beleidsplan. Deze aanvraag is gehonoreerd begin 2009.

De Erfgoedcel Waasland schakelt zich eveneens zo veel mogelijk in in de **algemene werking van haar moederorganisatie**. Zo werkte de Erfgoedcel Waasland als onderdeel van I.C.W. actief mee aan de opmaak van een **communicatieplan voor het I.C.W.**, waarin een nieuw logo, huisstijl en een communicatiestrategie worden uitgewerkt. Ook organiseerde de Erfgoedcel Waasland i.s.m. haar collega's de deelname aan de **Open Monumentendag** met een openstelling van het eigen gebouw (de vroegere textielfabriek van Meert): een fysieke én virtuele (op de Beeldbank Waasland) tentoonstelling over Meert en de vroegere en huidige bewoners van het gebouw. Met meer dan 400 bezoekers was dit een waar succes!

De Erfgoedcel Waasland nam ook actief deel aan de **overlegstructuur van de erfgoedcellen**: Brusseloverleg, structurele werkgroepen, collegagroep regioconvenants, stuurgroep Expo 08, werkgroep communicatie en werkgroep website.

2. Publiekswerking: erfgoed leeft!

2.1 ARCHIEF OP HET SPOOR WWW.ARCHIEFOPHETSPOOR.BE

Na de ontwikkeling van het project in 2006 werd in samenwerking met de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven en Impressant Plus een educatief pakket ontwikkeld rond archieven. Een algemene lesbrief over archiveren met bijbehorende dvd en een lesbrief bij de reizende tentoonstelling Archiefrein Waasland Express voor de tweede graad is voorgesteld op de Archiefeducatiemarkt op woensdag 15 oktober. Meer dan tien scholen en andere organisaties uit Oost-Vlaanderen waren aanwezig en zullen in 2009 de trein bij hen laten halt houden. Dankzij een artikel in Klasse vroegen verschillende leerkrachten uit heel Vlaanderen de algemene lesbrief met dvd aan. Deze werd ook verspreid naar de Vlaamse archieven.

2.2 BEELDBANK WAASLAND WWW.BEELDBANKWAASLAND.BE

De Erfgoedcel Waasland, een twintigtal Beeldbankpartners, nieuwe partners én enkele particulieren werkten samen aan de Beeldbank Waasland. Zo werd in het kader van Erfgoeddag 2008 samengewerkt met 11 lagere scholen. Leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar van maar liefst 11 lagere scholen brachten hun favoriete erfgoed mee naar school en bogen zich over de vraag, hoe dit erfgoed er binnen 50 of 100 jaar zal uitzien. In 2008 werden dan ook maar liefst 24 thema's in de kijker geplaatst. 1670 nieuwe foto's werden ingescand en opgeladen op de Beeldbank. De bezoekerscijfers stegen in 2008 dan ook drastisch ten opzichte van 2007: van 13827 bezoeken naar 32800 bezoeken.

2.3 ERFGOEDDAG 2008: 13/04/08

De Erfgoedcel Waasland ontwikkelde een regionale programmabrochure voor de **Erfgoeddag 2008 í Wordt verwacht!**. Daarnaast werkten 11 lagere scholen in het Waasland, aan de hand van het eigen erfgoed van hun leerlingen en in samenwerking met de Beeldbank Waasland. Ook met het Rode Kruis Asielcentrum in Sint-Niklaas werd een actie uitgewerkt, met o.a. twee creatieve workshops verzorgd door het bureau Mooss. De vooropening van de Erfgoeddag was op 4 april in de Muziekacademie in Lokeren.

Ter voorbereiding van de **Erfgoeddag 2009 í Uit Vriendschap?!!** werd op 2 december 2008 in Waasmunster een regionale brainstorm georganiseerd.

2.4 EXPO '58 BACK TO THE FUTURE

Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Expo '58 bundelden de veertien erfgoedcellen van Vlaanderen hun krachten in het project **Expo '58: Back to the future**. Op 28 februari 2008 werden de website www.expo58.eu en het boek **Expo '58. Het wonderlijk feest van de fifties** voorgesteld. Het onderzoeksrapport **Expo '58 en/in het Waasland** is uitgewerkt. Begin 2008 werd dit onderzoeksrapport verder verspreid naar Wase erfgoed- en culturele organisaties. Daarnaast werd een uitgebreid ondersteuningsaanbod naar verenigingen uitgewerkt met een film, een uitgebreide lezing over Expo '58 in / en het Waasland die dertien maal werd aangevraagd, fotomateriaal gebruiken, interviews e.d. De bedankingsdag in Brussel voor Expo58-getuigen op 19 september was een succes.

2.5 WASE GRIEZELVERHALEN

Het project Wase griezelverhalen dat eind 2007 zijn hoogtepunt kende, leverde een uitgebreide inventaris aan Wase volksverhalen op. In het kader van de verdere ontsluiting van deze verhalen werd door stagiair Gert De Backer bij 6 selecties van verhalen een passende illustratie gemaakt.

2.6 2009 WAAS REUZENJAAR

Het project 2009 Waas reuzenjaar, een initiatief van de Erfgoedcel Waasland in samenwerking met Toerisme Waasland, werd in 2008 voorbereid. Doel is de Wase reuzen en reuzenevenementen in 2009 een heel jaar lang extra onder de aandacht brengen. Een uitgebreide inventaris van de 67 Wase reuzen en hun erfgoed werd opgesteld en is te vinden op www.beeldbankwaasland.be en op www.wasereuzen.be. In 2009 verschijnt hierover een artikel in de Annalen van de KOKW. Op 13 november 2008 lanceerden de Erfgoedcel Waasland en Toerisme Waasland in Sint-Gillis-Waas de [Wase reuzenkalender](#) en een flyer met de evenementen waarop Wase reuzen in de loop van 2009 actief zullen zijn. Daarnaast kan een fototentoonstelling over reuzen in het Waasland uitgewerkt worden. Het netwerk tussen de reuzenverenigingen werd tenslotte versterkt door het Groot Waas Reuzenoverleg.

2.7 50 JAAR WERK IN HET WAASLAND

In samenwerking met Onze-Lieve-Vrouw-Presentatie uit Sint-Niklaas, Sint-Amelberga Instituut uit Temse, Sint-Maarten Bovenschool uit Beveren en Sint-Jorisinstituut uit Bazel en lokale erfgoedorganisaties werd gewerkt rond 50 jaar Werk in het Waasland via de methode Mondelinge Geschiedenis. Inleidende lessen, informatiebundels over de verschillende sectoren, informatieve uitstappen (o.a. naar de haven, een landbouwbedrijf, de polder) en dergelijke zorgden voor voldoende inwerking van de leerlingen in het thema en de methodiek. Dit zal in 2009 resulteren in een 140-tal interviews, die verwerkt kunnen worden in filmmontages, toonmomenten, een website

2.8 TRICKY REYNAERT EN CO

Na uitgebreid overleg met het Huis van het Nederlands, verschillende leerkrachten Nederlands en enkele experts op het gebied van erfgoed, literatuur en Reynaert is een educatief project over Reynaert de Vos, Anansi de Spin, Nasreddin Hodja en andere tricksters opgestart. Doel is het Reynaertverhaal te confronteren met andere schurkenverhalen en de leefwereld van jongeren. Doelgroep is de laatste graad van het middelbaar onderwijs. Partners zijn het Reynaertgenootschap, het Cultuurcentrum Ter Vesten, de cultuurbeleidscoördinator van Beveren, de Universiteit Gent en het Stadsarchief Sint-Niklaas. Vijf Wase middelbare scholen ontvingen uitgebreide informatie over de tricksterfiguren, kregen de kans de Reynaertrap van Charlie May gratis bij te wonen en konden intekenen op een vorming (zie verder). Een blog over het project is opgesteld (<http://trickyreynaertenco.be>). Op vraag van het project Kultour is ook een vertelnamiddag voor senioren over de tricksters ontwikkeld. Deze vertelnamiddag is op 20 maart 2009 in première gegaan. De schrijfsessies met jeugdauteur Marita De Sterck werden voorbereid.

3. Bevorderen van de samenwerking: 1 + 1 = 3

De Erfgoedcel Waasland ondersteunde de activiteiten van bestaande samenwerkingsverbanden en woonde naargelang de noodzaak de vergaderingen van deze overlegorganen bij. Daarenboven brengt de Erfgoedcel Waasland doorheen haar hele werking verschillende erfgoedzorgers uit het Waasland samen. De Erfgoedcel Waasland ontving reeds heel wat vragen en krijgt trouwens geregeld onverwacht bezoek van Wase erfgoedzorgers. Dit toont aan dat de jonge organisatie op korte tijd toch de nodige bekendheid verwierf en het illustreert haar grote toegankelijkheid.

4. Onderzoeksprojecten: zorgen voor een goede basis

4.1 WODE

In 2007 brachten twee onderzoekers de collecties roerend erfgoed (objecten, archieven, erfgoedbibliotheek en documentatie) in het Waasland in kaart te brengen onder de naam WODE (Wetenschappelijk Onderzoek Deelcollecties Erfgoed). De resultaten van het onderzoek werden voorgesteld op 20 februari in Kasteel

Cortewalle in Beveren en zijn een handig hulpmiddel voor het beleid van de Erfgoedcel Waasland en haar partners. De ontwikkelde methodiek wordt inmiddels door tal van andere erfgoedorganisaties gebruikt. De methode werd aan Faro vzw voorgesteld op 21 maart 2009. Daarenboven verschenen tal van artikels over dit project o.a. in de Binnenkrant van Heemkunde Vlaanderen, de beleidsinspirerende nota van Tapis Plein n.a.v. het project Nooit genoeg en Erfwoord van Erfgoed Vlaanderen.

4.2 REGISTRATIE VOORWERPENCOLLECTIE KONINKLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS (KOKW)

De inventarisatie van de collectie van de KOKW in Huis Janssen startte op 1 juni 2008 na uitgebreide voorbereidende gesprekken met de KOKW en de Stedelijke Musea Sint-Niklaas (STeM), die nu reeds een deel van de collectie in beheer hebben. De projectmedewerker inventariseerde samen met een voor 3 maand halftijds gedetacheerde medewerker van het STeM meer dan 2 500 objecten in ADLiB. De fiches van de objecten zijn te raadplegen op <http://www.museuminzicht.be>. Op de website van de erfgoedcel werd een minisite aangemaakt rond dit project met algemene uitleg, interessante voorwerpen uit de collectie en mysterieuze voorwerpen. In 2009 wordt de inventarisatie verder gezet.

4.3 KRANTEN

In 2008 werd een inventaris opgemaakt van alle kranten uit het Waasland, zowel in het bezit van organisaties in het Waasland als daarbuiten. Uitgebreid overleg in 2008 over de prioriteiten in dit project zorgt ervoor dat vijf kranten uit de negentiende eeuw in 2009 worden gemicrofilm, gedigitaliseerd en ontsloten op www.beeldbankwaasland.be. Enkele kranten uit Temse zijn er reeds te raadplegen via een in 2008 ontwikkelde krantenviewer.

4.4 ERFGOEDEDUCATIE

De Erfgoedcel Waasland werkte in 2008 een hele reeks educatieve acties uit. In het kader daarvan werd een intensieve samenwerking op touw gezet met de **Arteveldehogeschool Gent, opleiding bachelor in het lager onderwijs**.

- Het bestaande aanbod van de erfgoedorganisaties voor scholen is **geïnventariseerd** door middel van een enquête. De ingezamelde gegevens worden in 2009 aangewend om een publicatie **Erfgoedklapper voor Wase scholen** te maken die deze informatie ontsluit voor het publiek.
- De ontwikkeling van een educatief pakket over archieven en de organisatie van de **Archiefeducatiemarkt** in samenwerking met het Waas Archievenoverleg (zie Archief op het Spoor)
- De **opleiding Bruggen bouwen tussen erfgoed en onderwijs** werd voorbereid
- Enkele **educatieve pakketten** zijn aangekocht zodat die kunnen **ontleend** worden door scholen en erfgoedorganisaties
- Na overleg in 2008 met de Artevelde Hogeschool zal in 2009 voor Wase erfgoedorganisaties die een educatief pakket wensen te ontwikkelen gespecialiseerd advies op maat voorzien worden.

5. Expertise-uitwisseling: samen sterk!

Deze expertise-uitwisseling met de Wase en Vlaamse erfgoedsector is vaak minder sexy en zichtbaar voor de buitenwereld en genereert op het eerste gezicht misschien minder zichtbare effecten, maar is even belangrijk als de publieksgerichte projecten. Als regionale erfgoedcel in een soms landelijk gebied waar professionele cultuurwerkers soms schaars zijn, investeert de Erfgoedcel Waasland bewust veel tijd en energie in deze expertise-uitwisseling.

5.1 ACTIEVE ONDERSTEUNING

De Erfgoedcel Waasland bood een zeer **actieve ondersteuning**, o.a. aan PAVLO(V) (Project Archivering binnen Vlaamse Onderwijsinstellingen) van het Sint-Jozef-Klein-Seminarie, Buurtfeest Achter de kerk . Expo 88 een terugblik (De Hagewinde), Haalbaarheidsstudie van het Instituut voor Vlaamse Volkskunst, de digitalisering van Gazette van Temsche, de uitbouw van het Landbouwmuseum in Stekene, het project Op Stoapel, het archief Vilain XIII, het project Vlaams Erfgoed Turkse Ouderen (VETO), het overleg van de Wase diensten toerisme, de stuurgroep van het cultuurbeleidsplan Kruibeke, de recordpoging voor de reuzenstoet van de Puitenslagers en was lid van de jury voor de aanwerving van de cultuurbeleidscoördinator Sint-Gillis-Waas, de registratoren voor het MAS en de jury voor een scriptie in de Artevelde Hogeschool in Gent over erfgoededucatie en zorgde voor feedback op het actieplan van Toerisme Waasland. De Erfgoedcel Waasland zorgde eveneens voor advies op maat en indien nodig ter plaatse.

De Erfgoedcel Waasland lanceert ook via de website en de nieuwsbrief **oproepen** van partners naar informatie, objecten, kennis. Ook **logistiek** ondersteunt de Erfgoedcel Waasland de (erfgoed)actoren. Zo kocht ze in 2008 8 TASCAM solid state recorders. Deze toestellen kunnen gratis uitgeleend worden door alle organisaties en privé-personen die het erfgoed in het Waasland willen documenteren en/of onderzoeken en hiervoor de methode van mondelinge geschiedenis willen gebruiken. De Erfgoedcel Waasland is tevens **lid** van alle heemkundige kringen in het Land van Waas, evenals van Tielcelijn, het Instituut voor Vlaamse Volkskunst (locatie Lokeren) en de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde . Afdeling Land van Waas.

5.2 FINANCIËLE ONDERSTEUNING

In 2006 werd een **visietekst met minimumcriteria** voor projectvoorstellen ontwikkeld. Ook in 2008 werden verschillende projectvoorstellen ingediend en beoordeeld op basis van deze visietekst:

- Cultuurraad Lokeren: publicatie over dialecten
- Gemeentebestuur Waasmunster: boek rond Anna Kopitska
- Heemkundige Kring De Kluize: publicatie rond Omer De Mey
- Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren: DVD Beveren in Beeld
- Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas: overdruk Annalen met bijdragen uit het colloquium dat de Erfgoedcel Waasland en de KOKW in 2007 samen organiseerden
- Poppentheater Oekedoeleke: feestjaar
- Puitenslagers vzw: Puitenslagersfeesten met reuzenstoet

Eén van de doelstellingen binnen het nieuwe erfgoedconvenant is net deze actieve ondersteuning van Wase erfgoedzorgers. Daarbij hoort ook de financiële ondersteuning van projecten. Dit wordt sinds begin 2009 geregeld in een **projectsubsidierglement**. De financiële ondersteuning in het kader van dit reglement vervangt de financiële ondersteuning binnen de acht Wase gemeenten niet, maar is er complementair aan. Het reglement is in 2008 tot stand gekomen na uitgebreid studiewerk van bestaande reglementen en in overleg met de partners.

5.3 VORMING

De Erfgoedcel Waasland zorgde voor een aantal vormingsmomenten:

- **Religieus erfgoed online vormingssessie**: het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen in samenwerking met het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur vzw (CRKC), Monumentenwacht Oost-Vlaanderen vzw en de drie Oost-Vlaamse erfgoedcellen (Gent, Meetjesland en Waasland) vijf vormingssessies voor beheerders van religieus erfgoed.
- **Cursus Archiveren kan je leren**: i.s.m. Waas Archievenoverleg vond een aangepaste lessenreeks over archief- en documentatiebeheer voor verenigingen plaats.
- **Opleiding Bruggen bouwen tussen erfgoed en onderwijs**: i.s.m. de Artevelde Hogeschool Gent werd in najaar 2008 een opleiding ontwikkeld voor de Wase erfgoedmedewerkers, bezig met erfgoededucatie voor het lager onderwijs.

- **Web 2.0 Ë interactieve internettoepassingen:** de mogelijkheden van allerlei interactieve internettoepassingen zoals blogs, flickr, you tube en sociale netwerksites zoals Netlog en Facebook enz. waarbij de inhoud vaak voor gebruikers aangeleverd wordt.
- **Reynaert:** in samenwerking met dr. André Mottart en Steven Vanhoornen van de vakgroep onderwijskunde van de Universiteit Gent is voor de pilootscholen een vorming over het onderwijs als contactzone en blogs georganiseerd op woensdag 5 november.

5.4 BUITEN HET WAASLAND

Ook buiten het Waasland wordt expertise uitgewisseld. Zo is er o.a. overleg tussen de Provincie Oost-Vlaanderen en de drie erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen, met andere erfgoedcellen, landelijke organisaties en dergelijke.

6. Communicatie: verspreid het nieuws

De **website www.erfgoedcelwaasland.be** werd verder uitgebouwd o.a. met projectwebsites rond het registratieproject KOKW en 2009 Waas Reuzenjaar. De bezoekerscijfers stijgen jaarlijks. De Erfgoedcel Waasland heeft daarnaast **twee digitale nieuwsbrieven**, één voor het publiek en één voor de erfgoedorganisaties.

Dankzij een **doorgedreven perswerking** verschenen in de regionale pagina's van de landelijke kranten een 170tal artikels. In samenwerking met de Gazet van Antwerpen werden bovendien binnen de reeks **1/roeger** en nu in 2008 31 artikels over lokaal erfgoed gepubliceerd. Deze artikels worden steeds gestoffeerd met een getuige en beeldmateriaal op www.beeldbankwaasland.be en werden begin 2009 gebundeld.